

2026 yılında Amsterdam

Mehmet Akşit

Ben bazen oturur daha icat edilmemiş formüllerini içeren kitabımı gözlerimde canlandırırım. Kitabın sayfalarını hayalimde tek tek çevirir, içindeki denklemleri sanki sökmeğe çalışırım. Hiç unutmam bir gün, 1992 yılında Brüksel'e trenle giderken o zamana kadar üstesinden gelemediğim problemleri çözen kitabımı hayalimde yazmaya karar vermiştim. Bu hayaller yıllar sonra öncülüğünü yaptığım "bulanık mantığın yazılım sürecine uygulanması" tekniğine neden olmuştu. Elbette insan istediklerine pat diye ulaşamıyor. Ancak, hayaller insana heyecan vererek sanki buluşlara ulaştırır bir enerji kaynağı görevini görüyor. Bence hayal kurarak amaca erişmek sadece bilimsel konulara uygulanabilecek bir yöntem değil. İsterseniz gelin beraberce 2026 yılında ki Amsterdam'ı düşleyelim.

2026 yılında güneşli bir mayıs günü Amsterdam tren istasyonunun önündeyim. Tarihi istasyonu hiç değiştirmemişler, olduğu gibi duruyor. En iyisi devlet müzesini gezmeli diyerek otobüs duraklarını gözlerimle arıyorum. "Af edersiniz, devlet müzesine hangi otobüs gidiyor?" Karşımdaki şahıs biraz şaşkın bir şekilde: "Ah, çok şakacısınız, herhalde sizinki arızalandı" diyerek parmaklarını sanki bilgisayar tuşlarına basar gibi hızlı hızlı oynatıyor, yakasına doğru bir şeyler mırıldanıyor, sonra saatine bakıp: "Z5 ve Z6 efendim. Size yardım edebileceğim başka bir konu varsa lütfen söyleyiniz?" Aman ne kibarlık. Teşekkür ederek oradan ayrılıyorum. Herhalde insanlar tepeden turnağa gözle görünmeyen bilgisayar sistemleriyle donanmışlar. Belli ki parmaklarını oynatarak ve yakasına bir şeyler söyleyerek bilgisayarına komut veriyor. Saat de bilgisayar ekranı olsa gerek. Bu Z'ler de neyin nesi acaba?

İleride "Z5 istasyonu" yazılı ışıklı bir tabela görüyorum. Anlıyorum ki otobüsler çoktan tarihe karışmış. "Z5" dedikleri tren gibi bir şey. Sürekli hareket halinde ve yılan gibi kıvrılıp gidiyor. Trene binmek isteyenler istasyonda hazır bekleyen koltuklara oturuyorlar. Sonra koltuk hızlanarak hareket halinde ki trene takılıyor. Çekinmeden kendimi trene atıyorum. "Parka gitmek isterseniz önünüzdeki düğmeye basınız" ikazı ile birden irkiliyorum. Düğmeye basar basmaz oturduğum koltuk trenden ayrılıyor ve beni parkın bulunduğu istasyona indiriyor.

Park gerçekten çok güzel bir şekilde düzenlenmiş. Elhamra sarayının gül bahçelerini andırıyor. Fıskiyeli havuzlar, mis gibi kokan renk renk çiçekler, cıvıl cıvıl ötüşen kuşlar. Çoluk, çocuk, ihtiyar, genç, yüzleri gülen insanlar, tatlı tatlı parkta geziniyorlar. Yanımdan geçen gence dönerek: "Af edersiniz, ben çok uzaklardan geliyorum. Dikkat ediyorum ortalıkta hiç çöp yok". Genç ne var bunda der gibi bana bakıyor. Ben konuşmama devam ediyorum: "Dikkatimi çeken diğer bir husus daha var. Benim geldiğim yerde gençler, dış görünüşlerine çok meraklıydılar. Bakıyorum, buradaki gençler farklı. Ter temiz giyinmişler ama ne diyeyim, öyle vücut gösterisi yapan bir halleri yok". Genç gülerek: "İnsanın yüz ve şekil güzelliğinden öteye kalp güzelliği önemlidir". Ben gene ısrarlı bir şekilde: "Peki bu gençlerin özgürlükleri yok mu? Biz yasakları yıkımtık, ya sizler?" Genç yine kendinden emin bir tavırla: "Elbette herkes tamamen özgür. Ne isterse yapabilir. Benim dedem zamanında yasakları kaldıracaktık diye insanlar ne yapacaklarını şaşırılmışlar. Zamanla anlaşılacak ki özgürlük aslında işin başlangıcı. Gerçek özgürlüğe insan kalbini, iradesini ve bilgisini geliştirerek erişiyor. İzninizle".

Parkın yanındaki caddede okuma evleri diye bir takım yerler açılmış. Bunlardan birinin içine dalıp boş olan bir masaya geçip oturuyorum. Bakıyorum, yan masada oturan yaşlı bir kadın cebinden katlanmış bir ekranı çıkarıyor, açarak okumaya başlıyor. Diğer masalarda oturanlar bir taraftan içeceklerini yudumluyorlar, diğer taraftan da harıl harıl okumakla meşguller. Servis için gelen garsona taze meyve suyu ısmarlıyorum. Meyve suyu gerçekten çok lezzetli. Garsona soruyorum: “Bu meyve suyu nereden geliyor?” “Afrika’dan”. “Hormon filan yok mu”? Garson gülererek: “Biliyorsunuz yıllardır bütün yiyecekler hormonsuz”. “Peki, Afrika’daki meyveciler nasıl gümrükleri aşip süspansiyonsuz burada mal satabiliyorlar? Avrupa birliği yok mu?” Garson: “Artık Avrupa birliği kalktı, yerine dünya birliği kuruldu”. Ben başımı sallayarak: “Olur mu öyle şey, o zaman herkes Hollanda’ya göç eder”. “Tam tersi, genellikle buradan Afrika’ya göç eden oluyor. Babamlar zamanında büyük bir kampanya başlatmışlar. Burada bulunan her okul, ekonomik sıkıntı çeken ülkelerde en azından bir okul açmış. Öğretmen, mühendis, doktor, hemşire, o ülkeye ne gerekiyorsa yetiştirilmiş. Daha sonra giderek ülkeler arasındaki engeller kaldırılmış”.

Dışarıda iki genç kız yan yana durmuş, birbirlerine gülümseyerek keman çalıyorlar. Etraflarına yavaş yavaş insanlar toplanıyor. Bakıyorum, cebinden flüt çıkaran orta yaşlı bir adam kızlara eşlik etmeğe başlıyor. Hızlı bir parça çalmaya başladıkları zaman bağlama tutan genç bir kız ortaya çıkıyor ve onlara katılıyor. Müthiş bir manzara! Türk müziği, klasik müzik, pop müziği birbirine karışmış durumda. Öyle bir uyum var ki. Topluluk kendini kaptırmış elleri ve ayakları ile tempo tutuyor. Aramızdan yaşlıca bir adam birden ortaya fırlayıp kemençesiyle onlara eşlik etmeğe başlamaz mı? Aman Allah’ım ayaklarımı kontrol etmek mümkün değil. Kendimi ortada horon teper bir vaziyette buluyorum. Diğerleri de bana katılıyor. Karadeniz horonunu nereden öğrenmişler acaba?

2026 yılının Amsterdam’ını henüz anlamış değilim. Birisini bulup ona sorular sormalıyım. İleride, yeşil bir alanda insanlar bir çevre oluşturmuşlar, birbirleri ile çeşitli konuları tartışıyorlar. Gayet güzel Hollandaca konuşuluyor. Tartışma birden Türkçeye dönüşmesin mi? Türkçeleri nasıl da düzgün! İnanılacak gibi değil. Kendimi tutamayarak tartışmacıların arasına giriyorum: “Bir dakika lütfen beni dinleyin. Ben çok ama çok uzaklardan geliyorum. Bu Hollandacayı Türkçeyi nerede öğrendiniz? Tartışmayı yöneten bana dönerek: “Nasıl yani, okulda tabii. Okulda Hollandaca, İngilizce, Türkçe, Arapça ve diğer dilleri öğreniyoruz”. “Bu kadar düzgün Türkçeyi nasıl öğrendiniz?” Kimse sorumu sanki anlamış değil. Ben heyecanlanarak ve sesimi yükselterek haykırıyorum: “Peki, medeniyetler arasındaki savaşa ne oldu? Dinler arasındaki çekişmeye ne oldu?” “Lafı orta yaşlı bir adam alıyor: “Babamlar zamanında bazı art niyetli kişiler “biz Yunan ve Mısır medeniyetinin devamımız, Avrupa medeniyeti üstündür, göçmenlerin ahlak seviyesi düşüktür” diyerek insanları dışlayan, kini artıran ve yanlış yola iten düşünceler ortaya atmışlar. Zamanla göçmenlerin ve bilim adamlarının yardımı ile medeniyetin ortak olduğunu anladık. Biz aslında bizi bu güne getiren bilgilerimizin kaynağını haclı seferleri aracılığı ile doğudan, Endülüs devletlerinden ve Osmanlılardan kapmışız.” Genç bir kız hemen ilave ediyor: “Artık dinler arasında çekişme de kalmadı. Dedemler zamanında bazı kişiler İslam şöyle kötü, böyle kötü diyerek toplumu kışkırtmaya başlamışlar. Yine göçmenlerin ve bilim adamlarının çabalarıyla bütün dinlerin temelini aynı olduğunu, yani bilgi ve sevgiye dayandığını anladık. İsterseniz Mevlana’dan size bir kitap vereyim, okuyunuz”.

Oradan uzaklaşırken “artık yaşlanmaktan korkmuyorum” diyerek sevinçle ellerimi birbirine çırpıyorum.
Prof. Dr. Ir. Mehmet Akşit

Enschede – Paris arası trende, 18 - 19 Aralık 2003

© 2003-2005 Mehmet Akşit. Bu yazılar ancak ticari olmamak koşulu ile kullanılabilir.